

ZAŁĄCZNIK II. Wojewódzkie programy ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody w lasach – zestawienie tabelaryczne

Stan obecny	Cele strategiczne, działania
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	
<p>Obszar województwa mazowieckiego jest regionem o przeciętnych walorach przyrodniczych. Największe znaczenie ma Kampinoski Park Narodowy (KPN), który został wpisany na europejską listę rezerwatów biosfery UNESCO. Ponadto na terenie województwa znajduje się 9 parków krajobrazowych oraz 177 rezerwatów przyrody. Występuje tutaj około 1,4 tys. gatunków roślin naczyniowych, z czego do szczególnie cennych należą 74 gatunki z listy gatunków objętych w Polsce ochroną ścisłą oraz 20 gatunków objętych ochroną częściową.</p> <p>Lasy stanowią ok. 22 proc. ogólnej powierzchni województwa, z czego lasy publiczne 58 proc., lasy prywatne 42 proc. Lasy ochronne stanowią 28,6 proc. powierzchni leśnej województwa, a wśród nich największy udział mają lasy wodochronne oraz lasy w strefie oddziaływania przemysłu. Na terenie województwa mazowieckiego znajdują się trzy Leśne Kompleksy Promocyjne.</p> <p>Czynniki pozytywne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wstępne rozpoznanie, co do gatunków i siedlisk wymienionych w załącznikach Dyrektyw: siedliskowej i ptasiej. 2. Prowadzenie aktywnej ochrony dla gatunków roślin i zwierząt. 3. Hodowla i reintrodukcja zagrożonych gatunków. 4. Dobry stan zdrowotny lasów, rosąca pow. lasów. <p>Czynniki negatywne m.in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagrożenie lasów przez pożary. 	<p>Działania długoterminowe do 2014 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną. 2. Opracowanie planów ochrony Kampinoskiego PN, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. 3. Włączenie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nieobjętych dotychczas ochroną prawną w krajowy system obszarów chronionych; utworzenie parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody itp. 4. Włączenie obszarów cennych przyrodniczo do sieci Natura 2000. 5. Określenie zasad tworzenia ciągłości przyrodniczej województwa jako podstawy do opiniowania studiów gminnych i planów miejscowych. 6. Wspieranie przez samorząd województwa inicjatyw lokalnych dotyczących tworzenia obszarów i obiektów chronionych. 7. Motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych. 8. Stałe współdziałanie z sąsiednimi województwami oraz w ramach porozumienia Zielone Płuca Polski (ZPP) na rzecz koordynacji tworzenia i funkcjonowania obszarów chronionych. 9. Organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów propagujących ochronę obszarów chronionych w zrównoważonym rozwoju województwa. 10. Wdrażanie, monitorowanie i okresowa aktualizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości. 11. Wyznaczanie i tworzenie zwartych kompleksów leśnych oraz leśnych pasów izolacyjnych. 12. Weryfikacja klasyfikacji gruntów i uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych. 13. Zwiększenie powierzchni lasów państwowych. 14. Upowszechnianie doświadczeń Leśnych Kompleksów Promocyjnych w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej. 15. Upowszechnianie biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów. 16. Upowszechnianie funkcji edukacyjnych lasów. <p>Działania krótkoterminowe do 2010 roku:</p> <p>Zadania obejmują te same w/w punkty, jednak szczegółowo wymieniają jednostki terytorialne odpowiedzialne za wykonanie konkretnych działań np. gminy. Poniżej wymieniono przykładowe działania szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie regionalnej listy wraz z komputerową bazą danych gatunków chronionych, zagrożonych i ginących. 2. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej w stosunku do gatunków chronionych, zagrożonych wyginieciem oraz gatunków siedlisk, których dotyczy Dyrektywa Siedliskowa i Dyrektywa Ptasia. 3. Identyfikacja miejsc konfliktowych dotyczących migracji płazów oraz ocena możliwości ich ograniczenia na

<p>2. Brak systemowego rozwiązania dotyczącego wdrażania Natury 2000, tak pod względem organizacyjno-prawnym, jak i finansowym.</p> <p>3. Rozdrobnienie lasów prywatnych.</p>	<p>obszarze regionu.</p> <p>4. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych.</p> <p>5. Wyznaczenie, tworzenie i powiększanie zwartych kompleksów leśnych oraz leśnych pasów izolacyjnych.</p> <p>6. Działania na rzecz zwiększania różnorodności biologicznej lasów.</p> <p>7. Wdrożenie i monitoring programu zwiększenia lesistości dla do roku 2020.</p> <p>8. Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami proekologicznymi.</p>
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO</p>	
<p>Środowisko przyrodnicze tego województwa jest bardzo zróżnicowane i dobrze zachowane. Świadczy o tym występowanie na jego terenie wielu gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną gatunkową np. waż Eskulapa żbik. Na terenie województwa znajdują się 2 parki narodowe, 93 rezerваты przyrody, 10 parków krajobrazowych. Ogółem 44 proc. powierzchni województwa objęte jest różnymi formami ochrony prawnej. Lasy stanowią 36,8 proc. powierzchni województwa. Siedliska lasowe zajmują 73 proc. ogólnej powierzchni wszystkich siedlisk. Gatunkami panującymi są sosna i modrzew - 46 proc., buk 20 proc.</p>	<p>Cele średniookresowe do 2014 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej. 2. Podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnienie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu. 3. Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększenie i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym. 4. Utrzymanie i wzmocnienie społeczno-ekonomicznej funkcji lasu, współpraca w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu z administracją państwową i samorządową na poziomie regionalnym oraz w ramach Euroregionu Karpaty – Słowacja i Ukraina. <p>W ramach powyższych celów wymienione zostały szczegółowe działania, opisujące bardzo dokładnie zadania przewidziane w ramach planowanego okresu realizacji tj. do 2014 roku. Zadania te będą realizowane przez miejscowe jednostki terytorialne administracji państwowej oraz samorządowej.</p> <p>Cele krótkookresowe do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja zobowiązań międzynarodowych w zakresie ochrony przyrody oraz zobowiązań wynikających z ustawy o ochronie przyrody. 2. Opracowanie planów ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000, a także metod ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które są zagrożone. 3. Wdrożenie zasad ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych odpowiadającym kryteriom ustalonym dla Europy, na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych. 4. Identyfikacja działań ukierunkowanych na prowadzenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. 5. Opracowanie podstaw do rozszerzenia zakresu zalesień i zadrzewień. <p>Podobnie jak w przypadku celów średniookresowych, zostało wymienionych szereg działań, a niektóre z nich przechodzą na następny okres, tzn. do 2014 roku.</p>
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO</p>	
<p>Województwo pomorskie charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, a powierzchnia obszarów prawnie chronionych</p>	<p>Działania średniookresowe do 2014 roku (zawarte zostały tutaj również działania do 2010):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakończenie powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej. 2. Działania na rzecz utrzymania różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w tym o znaczeniu

<p>wynosi 33 proc. ogólnej powierzchni województwa. Poza dwoma parkami narodowymi (Słowiński, Bory Tucholskie) w województwie znajduje się: 122 rezerwatów, 9 parków krajobrazowych. O walorach przyrodniczych świadczy również strefa przybrzeżna Bałtyku.</p> <p>Lesistość województwa wynosi 35,4 proc. powierzchni ogólnej(trzecie miejsce w Polsce). Na terenie województwa znajdują się również trzy Leśne Kompleksy Promocyjne.</p>	<p>priorytetowym, poprzez zapobieganie ich fragmentacji, częściowemu lub całkowitemu zniszczeniu oraz przywracanie właściwego stanu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Podejmowanie różnorodnych działań na rzecz utrzymania naturalnej różnorodności gatunków, w tym rodzimych zasobów cennych gospodarczo z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych oraz opracowanie lokalnych i regionalnych programów ochrony dla gatunków zagrożonych wyginieciem. 4. Wdrażanie sieci Natura 2000, w tym opracowanie planów ochrony i planów zarządzania dla tych obszarów. 5. Doprowadzenie do uchwalenia planów ochrony parków krajobrazowych. 6. Obejmowanie ochroną prawną nowych obszarów i obiektów szczególnie cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, z uwzględnieniem ich spójności przestrzennej z systemem obszarów chronionych województwa i województw ościennych. 7. Przywrócenie funkcji ekologicznych cennym przyrodniczo, a także kulturowo terenom powojskowym na Półwyspie Helskim oraz objęcie ich ochroną prawną. 8. Odtwarzanie i wzmacnianie ciągłości korytarzy ekologicznych, w tym szczególnie realizacja przejść dla zwierząt w korytarzach transportowych, a także likwidacja na ciekach wodnych barier migracyjnych dla ryb wędrownych i innych organizmów. Wprowadzanie korytarzy ekologicznych do dokumentów planistycznych. 9. Poprawa stanu zachowania i renaturalizacji cennych i szczególnie wrażliwych ekosystemów wodnych i od wody zależnych oraz ich zrównoważona eksploatacja. 10. Planowanie i prowadzenie prac hydrologicznych w sposób uwzględniający potrzebę naturalnego charakteru rzek, ich dolin i brzegu morskiego, w tym renaturalizacja zniszczonych niewłaściwymi regulacjami cieków wodnych. 11. Umożliwienie dostępu do atrakcyjnych zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego, w tym budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej z uwzględnieniem ochrony obszarów wrażliwych i cennych przyrodniczo. 12. W ramach rozwijającego się procesu Zintegrowanego Zarządzania Obszarami Przybrzeżnymi, wypracowanie mechanizmów umożliwiających skuteczną ochronę przyrody morza przybrzeżnego. 13. Powiększanie powierzchni leśnej; poprawa spójności kompleksów leśnych, szczególnie poprzez zalesianie w obszarach korytarzy ekologicznych i wododziałów. 14. Wzmocnienie granicy polno - leśnej. 15. Sporządzanie Programów Ochrony Przyrody, zawierających, ocenę stanu przyrody, działania dla restytucji i rehabilitacji zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych, zalecenia bezpiecznych środowiskowo technologii prac leśnych. 16. Uwzględnienia w uproszczonych planach urządzania lasu, położonych w granicach parków krajobrazowych, najcenniejszych przyrodniczo elementów w celu zwiększenia możliwości ich ochrony. 17. Zwiększenie zakresu dostępności społecznej funkcji lasów, poprzez kierunkowanie ruchu turystycznego oraz organizację rekreacji na terenach leśnych w sposób godzący funkcje społeczne lasów z funkcjami ochronnymi i produkcyjnymi. 18. Rozwój i doskonalenie monitorowania lasów, w celu najszybszej identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń, w tym szczególnie zagrożenia pożarowego. 19. Współpraca administracji leśnej z samorządami w kierunku szerzenia edukacji ekologicznej, w tym kształtowania właściwych postaw wobec lasu.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO</p>	

<p>Województwo charakteryzuje się stosunkowo małą powierzchnią obszarów objętych ochroną prawną. Ogółem formy ochrony przyrody stanowią 14,29 proc. powierzchni województwa. Na opisywanym terenie znajduje się Filia Kampinoskiego Parku Narodowego – Ośrodek Hodowli Żubrów, 7 parków krajobrazowych oraz 89 rezerwatów przyrody. Największym zagrożeniem dla zasobów przyrody jest silna antropopresja na obszary cenne przyrodniczo, zwłaszcza na parki krajobrazowe powodująca zmniejszanie bioróżnorodności, wymieranie gatunków, ubożenie ekosystemów, degradację krajobrazu.</p> <p>Lasy stanowią 20,7 proc. powierzchni województwa, jest to najniższy wskaźnik lesistości w skali kraju. Tak niska lesistość negatywnie oddziałuje na środowisko przyrodnicze wywołując takie skutki jak np. erozja gleb, stepowanie. W strukturze własnościowej dominują lasy publiczne (własność Skarbu Państwa i własność gmin), które stanowią 67,4 proc. ogólnej powierzchni leśnej. W strukturze siedliskowej przeważają siedliska borowe (70,7 proc.). Dominują drzewostany sosnowe, sosna z modrzewiem zajmuje 84,7 proc. Na terenie województwa występują dwa Leśne Kompleksy Promocyjne.</p>	<p>Głównym celem jest <i>ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz wzrost lesistości</i></p> <p>Działania długookresowe do 2015 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona różnorodności biologicznej. 2. Ochrona i zwiększanie zasobów leśnych. 3. Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów o największych walorach przyrodniczych. <p>Działania krótkookresowe do 2011 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie regionalnej listy wraz z komputerową bazą danych gatunków chronionych, zagrożonych i ginących. 2. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa w stosunku do gatunków i siedlisk, których dotyczą Dyrektywa Siedliskowa oraz Dyrektywa Ptasia. 3. Ustanowienie stref ochronnych dla gatunków podlegających ochronie strefowej. 4. Identyfikacja konfliktów powodowanych przez bobry oraz możliwości ich zapobiegania bądź eliminacji. 5. Wyznaczenie korytarzy ekologicznych oraz objęcie ich formalną ochroną. 6. Sukcesywna przebudowa drzewostanów z dostosowaniem do warunków glebowo-siedliskowych. 7. Zwiększenie lesistości województwa w ramach realizacji Krajowego Programu Zwiększania Lesistości. 8. Opracowanie planów urządzania lasów i wdrożenie ich ustaleń w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej zwłaszcza w odniesieniu do lasów niebędących własnością Skarbu Państwa. 9. Utworzenie jednolitego systemu obszarów chronionych w skład, którego oprócz istniejących parków krajobrazowych wejdą inne formy ochrony przyrody. 10. Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000. 11. Opracowanie i wdrożenie programów ochrony wybranych gatunków chronionych, w szczególności ginących i zagrożonych (renaturyzacja siedlisk). 12. Zapewnienie drożności korytarzy ekologicznych m.in. poprzez likwidację barier i budowę przejść dla zwierząt.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO</p>	
<p>Łączna powierzchnia obszarów objętych prawną ochroną przyrody stanowi 61,9 proc. powierzchni województwa. Na terenie województwa znajduje się 1 park narodowy, 9 parków krajobrazowych oraz 70 rezerwatów przyrody.</p> <p>Lesistość wynosi 27,6 proc. ogólnej powierzchni województwa. W strukturze własności przeważają lasy Skarbu Państwa, ich udział stanowi 71,8 proc. W lasach Skarbu Państwa powierzchnia lasów ochronnych wynosi ok. 60 proc. W strukturze gatunkowej w lasach województwa świętokrzyskiego dominują gatunki iglaste,</p>	<p>Cel średniookresowy do 2015 roku <i>Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa; Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej</i></p> <p>Kierunki działań na lata 2007 - 2010:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków. 2. Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych. 3. Tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych. 4. Dalsze prace nad wdrażaniem sieci Natura 2000 i jej ochroną, w tym opracowanie programów zarządzania i planów ochrony tych obszarów oraz wdrożenie systemu korytarzy ekologicznych łączących je. 5. Realizacja kompensacji przyrodniczych jako istotnego narzędzia wspomagającego rozwój społeczno-gospodarczy w obrębie obszarów oddziałujących na sieć Natura 2000. 6. Intensyfikacja inwentaryzacji przyrodniczej gmin, zwłaszcza gmin byłego województwa tarnobrzeskiego.

<p>zajmujące 75 proc. Siedliska lasowe stanowią 58,8 proc. ogólnej powierzchni leśnej.</p> <p>Główne zagrożenia i problemy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak planów urządzenia lasów dla lasów niestanowiących własności skarbu państwa. 2. Problemy z realizacją decyzji określających zadania w lasach niestanowiących własności SP. 3. Wysokie zagrożenie pożarowe lasów. 4. Organizacja zabezpieczenia obszarów leśnych prywatnej własności. 5. Duże defraudacje leśne. 6. Duże zaśmiecanie terenów leśnych. 7. Retencjonowanie wody na terenach leśnych wszystkich form własności. 8. Duże rozdrobnienie lasów prywatnej własności. 9. Turystyczne i rekreacyjne zagospodarowanie lasów. 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 8. Intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolno-środowiskowych. 9. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza dolin rzecznych i siedlisk, szczególnie wodno-błotnych i leśnych. 10. Planowanie i prowadzenie prac hydrotechnicznych w sposób uwzględniający potrzebę utrzymania i odtwarzania naturalnego charakteru rzek i ich dolin. 11. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. 12. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzenia lasów i uproszczone plany urządzenia lasów, w tym ich aktualizacja. 13. Zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych. 14. Ujmowanie w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego gruntów do zalesień z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych. 15. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów. 16. Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenozy leśnych. 17. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych. 18. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka. 19. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób. 20. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa (tworzenie izb przyrodniczych, leśnych ścieżek dydaktycznych). Istotną rolę należy na tym odcinku przypisać Leśnemu Kompleksowi Promocyjnemu „Puszcza Świętokrzyska” oraz Zarządowi Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. 21. Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodnej na terenach leśnych (np. budowa zbiorników retencyjnych) i włączenie ich do Programu na poziomie województwa. 22. Tworzenie zrzeszeń prywatnych właścicieli lasów celem pozyskiwania środków unijnych.
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO	
<p>Obszary i obiekty prawnie chronione w województwie wielkopolskim zajmują 31,3 proc. ogólnej powierzchni. W województwie wielkopolskim znajdują się 2 parki narodowe, 12 parków krajobrazowych oraz 95 rezerwatów przyrody. Flora roślin naczyniowych Wielkopolski (wraz z Ziemią Lubuską) liczy 1,3 tys. gatunków. Na terenie Wielkopolski występuje 127 gatunków roślin podlegających w Polsce ochronie prawnej, w tym 109 podlega ochronie całkowitej i 18 ochronie</p>	<p>Cel ekologiczny do 2010 roku <i>Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności, w tym wzrost lesistości województwa</i></p> <p>Kierunki działań do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie nowych obszarów chronionych zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej Natura 2000. 2. Ustanowienie obszarów chronionego krajobrazu na terasach zalewowych rzek województwa, których nie objęto wyższymi formami ochrony. 3. Powiązanie systemu obszarów chronionych w centralnej części województwa (tzw. Wyspy ekologiczne) z korytarzami przyrodniczymi. 4. Przywracanie pierwotnych biotopów na odłogowanych użytkach rolnych.

<p>częściowej. Lesistość województwa wynosi 25,1 proc. Siedliska borowe stanowią 73 proc. Sosna i modrzew są gatunkami panującymi i stanowią 83,2 proc. W strukturze własnościowej przeważa udział lasów własności Skarbu Państwa (89,5 proc. ogólnej powierzchni lasów).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Wspieranie gmin w ustanawianiu użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na terenach rolniczych, gdzie występują pozostałości ekosystemów i cennych fragmentów krajobrazu. 6. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych. 9. Określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji gatunków roślin i zwierząt. 10. Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone. 11. Tworzenie sieci ostoi ptaków IBA (Important Bird Area). 12. Opracowanie i wdrożenie Regionalnego Planu Zwiększania Lesistości. 13. Tworzenie zwartych systemów leśnych poprzez wyznaczanie granicy polno-leśnej także na gruntach nie będących własnością skarbu państwa. 14. Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów oraz bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych. 15. Zalesianie użytków rolnych. 16. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki). 17. Rozwój roli ochronnej i buforowej lasów. 18. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody. 19. Rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w ramach funkcjonowania obiektów turystycznych i rekreacyjnych, budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenia działalności rolniczej. 20. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. <p>Działania do 2005 roku zawierają szczegółowe rozwiązania dla konkretnych jednostek administracyjnych m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie nowych obszarów chronionych zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej Natura 2000. 2. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych. 3. Wprowadzanie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem. 4. Określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji gatunków roślin i zwierząt. 5. Tworzenie sieci ostoi ptaków IBA. 6. Opracowanie i wdrożenie Regionalnego Planu Zwiększania Lesistości. 7. Tworzenie zwartych systemów leśnych poprzez wyznaczanie granicy polno-leśnej także na gruntach niebędących własnością SP. 8. Wprowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów oraz bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych. 9. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO</p>	
<p>Województwo warmińsko-mazurskie jest bogato zróżnicowanym regionem zarówno pod względem przyrodniczym, jak i kulturowym. Ponadprzeciętna atrakcyjność regionu stała się także źródłem wielu konfliktów interesów. Za podstawowy należy uznać konflikt między dążeniem do zachowania</p>	<p>Główne cele do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie wysokich walorów krajobrazowych. 2. Wysoka różnorodność biologiczna, jej ochrona i zrównoważone wykorzystywanie. 3. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. <p>Kierunki działań na lata 2007 - 2010:</p>

<p>przyrodniczego potencjału z jednoczesną chęcią intensywnego wykorzystania przestrzeni (odmowa społeczeństwa w sprawie utworzenia parku narodowego). Około 46,2 proc. powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego objęta jest różnymi formami ochrony, w jej skład wchodzi m.in. 102 rezerваты przyrody i 8 parków krajobrazowych. Na terenie województwa ustanowionych zostało 12 obszarów ptasich pokrywających około 20 proc. jego powierzchni. Lesistość województwa wynosi 30,0 proc. ogólnej powierzchni. W strukturze własnościowej dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa; zajmują aż 93 proc. powierzchni. W lasach dominują siedliska lasowe - 51,7 proc. Dominującym gatunkiem drzew jest sosna, która wraz z modrzewiem zajmuje 60,5 proc.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym i realizacji inwestycji zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej, zwłaszcza ochrony jezior i rzek oraz ich obrzeży. 2. Wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo proekologicznych form gospodarowania i dostosowanie sposobu użytkowania do określonych form, celów i przedmiotów ochrony. 3. Wyznaczenie korytarzy ekologicznych i właściwe ich zagospodarowanie poprzez m.in.: zalesianie i zadrzewianie, tworzenie korytarzy łączących jeziora, w oparciu o ekosystemy bagienne i drobne zbiorniki wodne, budowę przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych i przepławek na rzekach oraz w miejscach, gdzie jest to jest konieczne. 4. Opracowanie programów tworzenia obszarów zieleni i zadrzewień w miastach oraz na terenach wiejskich. 5. Przestrzeganie w gospodarce leśnej zasad zachowania i zwiększania bioróżnorodności. 6. Bilans skutków społeczno-gospodarczych oraz konsultacje na szczeblu samorządów gminnych i powiatowych istniejących i wdrażanych form ochrony przyrody. 7. Utworzenie nowych parków krajobrazowych. 8. Rozważenie utworzenia parku narodowego. 9. Weryfikacja istniejących form ochrony przyrody pod kątem ich aktualnych walorów przyrodniczych. 10. Sukcesywny rozwój sieci rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. 11. Opracowanie i aktualizacja planów ochrony dla parków krajobrazowych, rezerwatów oraz obszarów sieci Natura 2000. 12. Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej województwa pod kątem różnorodności biologicznej. 13. Realizacja działań związanych z ochroną obszarów sieci Natura 2000. 14. Renaturalizacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych i rzecznych. 15. Zwiększenie udziału terenów pokrytych trwałą roślinnością, szczególnie w zlewniach bezpośrednich jezior. 16. Ochrona obszarów naturalnej retencji i dolin rzecznych, powiększanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień i drobnych zbiorników wodnych. 17. Ochrona stanu torfowisk i bagien. 19. Monitorowanie i ograniczanie nadmiernej liczebności niektórych zwierząt, obecnie objętych ochroną gatunkową. 20. Identyfikacja przyczyn zagrożenia rzadkich gatunków i eliminowanie źródeł zagrożenia. 21. Restytucja gatunków fauny i flory. 22. Stosowanie czynnej ochrony rzadkich gatunków roślin. 23. Stosowanie czynnej ochrony rzadkich oraz zagrożonych gatunków zwierząt. 24. Wykorzystywanie programów rolno-środowiskowych, jako instrumentu ochrony cennych gatunków na terenach rolniczych, jak np. utrzymanie niezmienionego krajobrazu w sąsiedztwie dużych kolonii bociana białego, czy dalsze, ekstensywne wykorzystywanie łąk zasiedlonych przez cietrzewie. 25. Wzmocnienie straży rybackiej i straży łowieckiej. 26. Realizacja wyznaczonych zadań ochronnych na obszarze powierzchni lasów włączonych do sieci Natura 2000 i zarządzanie tymi obszarami z pogodzeniem celów zadań wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. 27. Przeprowadzenie działań formalno-prawnych pod potrzeby zalesień, tj. aktualizacja klasyfikacji gruntów, określenie gruntów przeznaczonych do zalesień i granic polno-leśnych w planach zagospodarowania przestrzennego, opracowanie dokumentacji glebowo-siedliskowej i urzędzeniowej.
--	--

	<p>28. Zwiększanie lesistości obszaru województwa. 29. Ochrona i powiększanie biologicznej różnorodności lasów, w tym genetycznej i gatunkowej. 30. Zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych. 31. Poprawa kondycji lasów prywatnych i innych niebędących w zarządzie Lasów Państwowych; sporządzenie lub uaktualnienie ich planów urzędziowych. 32. Budowa i utrzymanie na obszarach leśnych infrastruktury służącej celom dydaktyczno-turystycznym. 33. Intensyfikacja działań na rzecz wykorzystania lasów do rozwoju edukacji ekologicznej społeczeństwa. 34. Wykorzystanie walorów lasów do rozwoju ekoturystyki przy zachowaniu zasad ochrony leśnej bioróżnorodności. 35. Wdrażanie na szeroką skalę odnowień naturalnych. 36. Realizacja programu gospodarczo-ochronnego dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”.</p>
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	
<p>Brak dokładnych informacji dotyczących charakterystyki środowiska przyrodniczego regionu.</p>	<p>Działania przewidziane do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja planów ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych. 2. Utworzenie nowych obszarów chronionych. 3. Wyznaczenie obszarów sieci Natura 2000. 4. Utworzenie transgranicznych obszarów chronionych. 5. Wyznaczenie obszarów spełniających wymogi ochrony środowiska określone konwencjami międzynarodowymi. 6. Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszaru województwa w celu wyznaczenia siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie oraz opracowanie dokumentacji podstawowej tych siedlisk. 7. Opracowanie i wdrożenie strategii ochrony obszarów wodno-błotnych, dolin rzecznych i innych ważnych korytarzy ekologicznych. 8. Prowadzenie prac badawczych dotyczących stanu przyrody i bioróżnorodności z uwzględnieniem różnorodności krajobrazu (w tym m. in. krajobrazu rolniczego, kulturowego). 9. Wyznaczenie siedlisk gatunków chronionych roślin i zwierząt. 10. Wdrażanie programów reintrodukcji ginących i zagrożonych zwierząt gatunków chronionych. Opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków. 11. Opracowanie regionalnej listy zwierząt gatunków chronionych i łownych. 12. Racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi. 13. Ochrona i powiększanie zasobów leśnych. Opracowanie planów urządzenia lasu wraz z Programem ochrony przyrody. 14. Racjonalne zgodne z zasadami przyrody użytkowanie zasobów leśnych. Realizacja funkcji produkcyjnych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej. Wprowadzanie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych. 15. Przebudowa gatunkowa lasów w strefach uszkodzeń drzewostanów przez zanieczyszczenia przemysłowe. Realizacja przebudowy drzewostanów zgodnie z planami urządzenia lasu m.in. przez wprowadzenie gatunków mniej wrażliwych na zanieczyszczenia przemysłowe. 16. Zwiększanie odporności lasów. 17. Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych. 18. Zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego.
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	

<p>Obszar województwa cechuje się dużym zróżnicowaniem fizjograficznym. Na terenie znajdują się m.in. dwa parki narodowe oraz kilkanaście parków krajobrazowych. Planuje się utworzenie nowych obszarów chronionych. Ponad 20 proc. obszaru woj. objęty jest różnego rodzaju formami ochrony prawnej, jednak w porównaniu z innymi regionami Polski jest stosunkowo niską liczbą. Region ten charakteryzuje bogata szata roślinna związana z zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego np. góry, przedgórze oraz doliny rzeczne. Lesistość wynosi 28 proc., z czego najbardziej lesisty region to bory dolnośląskie. Siedliska borowe zajmują 51,4 proc., lasowe 48,6 proc. Lasy nizinne 62,4 proc. wyżynne 11,7 proc., górskie 25,9 proc. Gatunkami panującymi jest sosna i modrzew ok. 46,8 proc., następnie św 27,3 proc.</p> <p>Do najważniejszych działań w zakresie ochrony przyrody należy zaliczyć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie zasobów przyrodniczych. 2. Objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. 3. Utrzymanie i podniesienie różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej. 4. Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie kompleksowej ochrony, 5. Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich. 6. Łączne rozwiązanie problemów przyrodniczych i kulturowych. 	<p>Strategia długoterminowa do 2015 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie zasobów przyrodniczych. Celem dokładnego rozeznania przeprowadzona zostanie waloryzacja przyrodnicza obszarów objętych ochroną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo. Inwentaryzacja przyrodnicza zostanie przeprowadzona we wszystkich gminach. 2. Objęcie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Utworzony zostanie „Dolnośląski System Obszarów Chronionych” w kontekście Natura 2000, ponadto turystyczne zagospodarowanie Odry „Program dla Odry 2006”. 3. Podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Obszary cenne przyrodniczo zostaną połączone w jedną spójną dobrze funkcjonującą sieć. Obszary o dużym znaczeniu ekologicznym powinny być utrzymane i chronione. Aspekty związane z ochroną przyrody zostaną podkreślone w planach zagospodarowania przestrzennego. 4. Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie ich kompleksowej ochrony. Planuje się dalsze zalesienia oraz polepszenie stanu zdrowotnego lasów. Wspierane będą działania zmierzające do wzrostu korzystnego oddziaływania lasu na środowisko np. poprawa funkcji wodochronnych, klimatotwórczych, glebochronnych. Planuje się dalszą przebudowę drzewostanów głównie w górach, realizowanie proekologicznego modelu zarządzania lasem. Chroniona i powiększona powinna być biologiczna różnorodność lasów na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym. 5. Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich. Planuje się zwiększanie różnorodności biologicznej również w miastach. <p>Strategia krótkoterminowa do 2004:</p> <p>Zadania obejmują te same w/w punkty, jednak wykonanie konkretnych działań jest skoncentrowane na właściwych jednostkach administracyjnych. Jeśli chodzi o zadania dotyczące dalszego zalesiania to wymienione zostały m.in. opracowanie nowych granic polno-leśnych. Natomiast w zakresie poprawy lasów, wśród zadań zostało wymienione m.in. prowadzenie szkoleń nt. prawidłowych zasad gospodarki leśnej dla właścicieli prywatnych lub zwiększanie pozaprodukcyjnej roli lasów.</p>
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	
<p>Jednym z największych walorów województwa podlaskiego, mającym olbrzymi wpływ na kierunki rozwoju, jest stan zachowania środowiska przyrodniczego, który należy określić jako bardzo dobry (np. Puszcza Białowieska). Na jego terenie znajdują się 4 parki narodowe, 91 rezerwatów przyrody oraz 3 parki krajobrazowe. Ogółem 32</p>	<p>Główne cele krótkoterminowe do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywna ochrona przyrody i krajobrazu. 2. Troska o gatunki chronione. 3. Zwiększenie liczby terenów leśnych. 4. Spełnianie wymogów regionalnego systemu wczesnego ostrzegania i wspieranie służb ratownictwa (ochrona środowiska). 5. Kompensacja strat obszarów Natura 2000.

<p>proc. powierzchni województwa to obszary chronione.</p> <p>Lesistość obszaru województwa szacuje się na 30 proc. Znaczna część lasów tworzy zwarte kompleksy np. Puszcza Augustowska, Puszcza Białowieska oraz Puszcza Knyszyńska. Blisko 70 proc. lasów stanowią lasy publiczne Lasy na obszarze województwa podlaskiego wyróżniają się na tle kraju m.in. bogactwem i zróżnicowaniem gatunków oraz występowaniem dość licznych gatunków zagrożonych wyginięciem. Poza tym charakteryzują się znacznym stopniem naturalności.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków (odniesienia do ochrony przyrody). 7. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa, propagowanie ekologicznego stylu produkcji i konsumpcji; mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych. 8. Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska. 9. Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych. 10. Kształtowanie przestrzeni regionu z uwzględnieniem wartości przyrodniczych i krajobrazowych. 11. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów 12. Tworzenie korytarzy ekologicznych łączących największe skupiska obszarów objętych ochroną. 13. Objęcie ochroną wielu obszarów cennych przyrodniczo. <p>Główne cele krótkoterminowe wymienione powyżej został zakwalifikowane również jako cele długoterminowe.</p> <p>Najważniejsze problemy związane z ochroną przyrody to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak inwentaryzacji przyrodniczej województwa. 2. Brak opracowanej docelowej koncepcji rozwoju obszarów chronionych. 3. Brak strategii rozwoju turystyki na obszarach cennych przyrodniczo. 4. Brak planów ochrony dla wielu obszarów chronionych. 5. Niedostateczne środki finansowe przeznaczone na ochronę przyrody. 6. Niechętny stosunek dużej części społeczeństwa województwa do idei ochrony przyrody.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO</p>	
<p>Województwo śląskie położone jest na obszarze Polski, gdzie występują zróżnicowane warunki geologiczne, glebowe, ukształtowania terenu i klimatyczne, co sprawia, że świat organizmów żywych jest bardzo bogaty i różnorodny. Naturalna różnorodność tego obszaru została jednak w wielu miejscach zmieniona wskutek wielowiekowego osadnictwa i gospodarczego wykorzystywania zasobów naturalnych. Obszary prawnie chronione w województwie śląskim stanowią 22 proc. powierzchni województwa. W województwie śląskim znajduje się obecnie 8 parków krajobrazowych, utworzono 59 rezerwatów przyrody.</p> <p>Lesistość województwa wynosi 32 proc. Od wielu lat realizowana jest stopniowa przebudowa drzewostanów, uszkodzonych na skutek zanieczyszczenia środowiska, jak również ze</p>	<p>Cel długoterminowy do 2015 roku <i>Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów</i></p> <p>W perspektywie tego Programu przewiduje się m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój systemu obszarów chronionych województwa spójnego z systemem krajowym oraz założeniami sieci Natura 2000. 2. Ochronę i renaturalizację ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych. 3. Ochronę i renaturalizację ekosystemów w największym stopniu zagrożonych degradacją ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk leśnych i wodno-błotnych. 4. Opracowywanie i wdrażanie programów ochrony populacji gatunków zwierząt, dla których odtworzenia lub utrzymania na odpowiednim poziomie liczebności umożliwiającym ich właściwe funkcjonowanie. 5. Podjęcie działań na rzecz uwzględniania w programach ochrony przeciwpowodziowej naturalnych zdolności retencyjnych środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych oraz siedlisk wodno-błotnych, torfowisk. 6. Działania na rzecz ochrony walorów przyrodniczo-kulturowych województwa, ze szczególnym uwzględnieniem świadomie kształtowanych kompozycji krajobrazowych oraz obszarów, których walory przyrodnicze i krajobrazowe wynikają z przeszłej gospodarki człowieka. 7. Opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

<p>względu na niezgodność składu gatunkowego. Na terenie województwa znajduje się Leśny Kompleks Promocyjny.</p>	<p>8. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów w kierunku dostosowania ich składu gatunkowego do zgodności z siedliskiem.</p> <p>9. Zintensyfikowanie działań w kierunku realizacji Programu Zwiększania Lesistości Kraju, powiększanie powierzchni leśnej z uwzględnieniem zasobów krajobrazowych i kulturowych regionu.</p> <p>Cele krótkoterminowe na lata 2001 - 2004 i ich realizacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie podstaw merytorycznych do kształtowania warunków dla właściwego funkcjonowania istniejącej sieci obszarów chronionych (opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony). 2. Rozwój systemu obszarów chronionych (wprowadzenie ochrony prawnej w stosunku do obiektów uznanych za istotne dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego). 3. Reintrodukcja gatunków zwierząt i roślin (wdrożenie planów ochrony populacji gatunków, dla których odtworzenia lub utrzymania odpowiedniej liczebności na poziomie umożliwiającym ich funkcjonowanie nie jest wystarczająca ochrona siedlisk, a konieczne jest podjęcie działań związanych z ochroną aktywną; określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wynikających z odtwarzania i uzupełniania łańcuchów troficznych; określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji gatunków roślin). 4. Restytucja zdegradowanych zasobów leśnych i przebudowa drzewostanów. 5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony przyrody (promocja, ze szczególnym uwzględnieniem terenów parków krajobrazowych, wzorów zachowań zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody; edukacja dzieci i młodzieży - rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych).
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO</p>	
<p>Flora naczyniowa woj. należy do bardzo cennej na tle innych flor niżu Polski. Jedną z największych grup gatunków rzadkich tworzą rośliny siedlisk ubogich (oligotroficznych i mezotroficznych). Województwo kujawsko-pomorskie należy do najbogatszych pod względem skupień roślinności stepowej w Polsce północnej i środkowej. Na terenie województwa znajduje się około 300 gatunków zwierząt chronionych. Wprowadzono dla 19 gatunków zwierząt ochronę ich miejsc rozrodu i regularnego przebywania (tzw. strefę ścisłą i częściową). Kilka obszarów województwa pełni funkcję ostoi ptaków. Są one objęte różnymi formami ochrony lub zostały zarejestrowane jako „Ostoje ptaków w Europie”.</p> <p>Na terenie woj. nie utworzono dotychczas parku narodowego. Natomiast parki krajobrazowe oraz obszary chronionego krajobrazu zajmują około 30 proc. pow. województwa. Na terenach leśnych</p>	<p>Na lata 2003 - 2006 przewiduje się realizację następujących działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie zarządzania obszarami, na których występują chronione gatunki roślin i zwierząt. 2. Wzmocnienie czynnej ochrony gatunków ginących, zagrożonych oraz chronionych, flory i fauny regionu - tworzenie platform, wyznaczenie stref ochrony. 3. Działania zmierzające do realizacji planów ochrony obiektów i obszarów występowania gatunków roślin i zwierząt chronionych i zagrożonych wyginieciem. 4. Działania zmierzające do poprawy stanu środowisk zagrożonych i ginących gatunków roślin i zwierząt poprzez przygotowanie programów rolno-środowiskowych, reintrodukcje gatunków, renaturyzacje obszarów. 5. Utworzenie i wdrożenie sieci ekologicznej Natura 2000. 6. Utworzenie nowych parków krajobrazowych i powiększenie istniejących. 7. Zwiększenie lesistości województwa, przebudowa drzewostanów. 8. W zakresie poprawy gospodarki łowieckiej m.in. poprawa naturalnych warunków bytowania zwierzyny oraz zasiedlanie łowisk rodzimymi gatunkami zwierzyny drobnej. <p>Na lata 2007 - 2010 przewiduje się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obejmowanie ochroną prawną korytarzy ekologicznych nie objętych do tej pory żadną formą ochrony prawnej. 2. Uzupełnianie sieci Natura 2000 o obszary o dużym nagromadzeniu rzadkich gatunków roślin i zwierząt o znaczeniu regionalnym i lokalnym. 3. Ochronę obszarów wodno-błotnych, będących miejscem występowania i rozrodu rzadkich i chronionych gatunków

<p>województwa kujawsko-pomorskiego występują następujące formy ochrony: rezerваты przyrody (91), parki krajobrazowe (8). Lesistość regionu wynosi ponad 22 proc. Największy udział zajmuje bór świeży ok. 46 proc. Lasy glebochronne stanowią ok. 9 proc. regionu, wodochronne 14 proc.</p>	<p>roślin i zwierząt. 4. Rozszerzanie monitoringu środowiska o badanie jakości i tendencje zmian zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej. 5. Wspieranie badań naukowych, dokumentacyjnych i inwentaryzacyjnych oraz rozszerzenie monitoringu regionalnego i lokalnego, prowadzących do systematycznej inwentaryzacji przyrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem sieci ginących zbiorowisk roślinnych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt regionu. 6. Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych. 7. Dostosowanie zasięgu przestrzennego obszarów sieci ekologicznej Natura 2000 do istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu. 8. Dostosowanie reżimów ochronnych na obszarach chronionych do potrzeb ochrony przyrody i krajobrazu oraz do zamierzeń rozwoju społeczno-gospodarczego. 9. Przebudowa drzewostanów, kształtowanie właściwej, przestrzennej budowy lasu. Działania zmierzające do zmniejszenia zagrożenia przed pożarami, ochrona przed gradacyjnym występowaniem szkodliwych owadów, ochrona przed patogenicznymi grzybami. Ponadto kształtowanie właściwych stosunków wodnych, monitorowanie ekosystemów leśnych i wiele innych. 10. W zakresie poprawy gospodarki łowieckiej np. reintrodukcja gatunków zagrożonych wyginięciem oraz ścisły monitoring.</p>
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO</p>	
<p>W województwie opolskim, 27 proc. powierzchni stanowią obszary o szczególnych walorach przyrodniczych (11 miejsce w kraju). Brak parku narodowego, natomiast znajdują się 4 parki krajobrazowe. Występuje tutaj 135 gatunków chronionych, co stanowi 51 proc. ogólnej liczby roślin chronionych kraju. Lesistość województwa wynosi 26 proc., z czego zdecydowana większość znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych (95 proc.). Przeważają siedliska borowe (62 proc.), natomiast w południowej części województwa występują również siedliska wyżynne oraz górskie. Łączna pow. lasów ochronnych stanowi 71 proc. całkowitej pow. leśnej w województwie. Największy udział stanowią lasy w strefie oddziaływania przemysłu.</p>	<p>Cele średniookresowe do 2010 roku: 1. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych. Włączenie obszarów cennych przyrodniczo do sieci Natura 2000, objęcie ochroną prawną obiektów wymagających ochrony w świetle wymogów prawa międzynarodowego, utworzenie wspólnie z Czechami transgranicznych obszarów chronionych, objęcie ochroną prawną nowych obszarów cennych przyrodniczo. 2. Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt. Rozwój prac badawczych i inwentaryzacyjnych, ochrona i restytucja ekosystemów wodno - błotnych, rozszerzenie i usprawnienie ochrony in situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem, reintrodukcja wybranych gatunków, rozwijanie monitoringu przyrodniczego. 3. Ochrona krajobrazu kulturowego. Łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego, utworzenie nowych rezerwatów przyrody i parków kulturowych. 4. Zwiększenie lesistości województwa, poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów, ochrona i renaturalizacja obszarów leśnych w szczególności obszarów cennych przyrodniczo, poprawa stanu i produktywności lasów niepaństwowych.</p> <p>Działania na lata 2003 - 2006: Działania koncentrują się w ramach w/w celów, które są szczegółowo rozpisane w formie tabelarycznej. Oprócz wymienionych głównych działań, wyszczególnione zostały jednostki odpowiedzialne i współpracujące za wdrażanie odpowiednich działań np. nadleśnictwa.</p>
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO</p>	
<p>Program ochrony środowiska województwa lubelskiego nie zawiera ogólnej charakterystyki</p>	<p>Działania krótkoterminowe na lata 2004 - 2006: 1. Zachowanie tożsamości krajobrazu przyrodniczego i kulturowego oraz rewaloryzacja terenów zdegradowanych</p>

<p>walorów przyrodniczych regionu.</p>	<p>przyrodniczo.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Ochrona dolin rzecznych (korytarze ekologiczne). 3. Zachowanie różnorodności biologicznej 4. Powiększenie obszarów leśnych do poziomu 27 proc. powierzchni województwa. 5. Poprawa stanu ekologicznego lasów. 6. Zwiększanie pozaprodukcyjnej roli lasu. 7. Powiększenie obszarów chronionych do 4 - 6 proc. 8. Stopniowe doskonalenie systemu obszarów chronionych województwa. 9. Objęcie szczególną ochroną uzdrowisk z zachowaniem ich roli podstawowej. <p>Działania długoterminowe do 2015 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja realizacji programu „Inwentaryzacja przyrodnicza gmin”. 2. Opracowanie regionalnych czerwonych list fauny i flory województwa lubelskiego. 3. Opracowanie i wdrożenie programów czynnej ochrony zagrożonych wyginieciem gatunków fauny i flory (m.in. głuszca, cietrzewia). 4. Opracowanie i wdrożenie programów denaturalizacji zagrożonych ekosystemów bagiennych. 5. Wdrożenie monitoringu gatunków zagrożonych wyginieciem na terenie województwa. 6. Utworzenie sieci ośrodków rehabilitacji dzikich zwierząt funkcjonujących przy parkach narodowych oraz krajobrazowych. 7. Opracowanie programów przeciwdziałania szkodom powodowanym przez bobry. 8. Wzmocnienie organizacyjne i techniczne wojewódzkich służb ochrony przyrody – przygotowanie do realizacji zadań związanych z wdrożeniem Natura 2000. 9. Zwiększenie lesistości na gruntach prywatnych, zalesianie gruntów na terenach rekultywacyjnych, a także nieprzydatnych dla rolnictwa. 10. Przebudowa drzewostanów, wzmocnienie nadzoru związanego z obowiązującym systemem certyfikacji drewna. 11. Kontynuowanie prac odnowieniowo-zalesieniowych wyselekcjonowanym materiałem sadzeniowym (głównie lasy prywatne). 12. Wdrożenie Europejskiej Sieci Natura 2000. 13. Wypracowanie metod komunikacji społecznej na obszarach Natura 2000 oraz uspołecznienia procesu zarządzania tymi obszarami. 14. Utworzenie Międzynawowych Rezerwatów „Polesie Zachodnie” oraz „Roztocze”. 15. Wpisanie niektórych cennych obszarów na listę obszarów objętych Konwencją Ramsarską. 16. Propagowanie i rozwijanie różnych form edukacji ekologicznej n obszarach chronionych.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO</p>	
<p>Województwo lubuskie należy do województw o zróżnicowanych obszarach przyrodniczo-krajobrazowych (37 proc. pow. chroniona). W województwie lubuskim funkcjonują 2 parki narodowe, 7 parków krajobrazowych, 50</p>	<p>Cele średniookresowe do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów prawnie chronionych, w tym wdrożenie systemu Natura 2000. 2. Ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych.

<p>rezerwatów przyrody. Mimo wysokiego udziału obszarów prawnie chronionych, wiele zasobów przyrodniczych jest jeszcze dotychczas niechronionych. Województwo lubuskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem lesistości (48,2 proc.). Z uwagi na warunki klimatyczne, glebowe i związany z nimi skład gatunkowy drzewostanów, lasy lubuskie są zagrożone szkodami powodowanymi przez czynniki biotyczne, abiotyczne oraz antropogeniczne.</p>	<p>Kierunki działań do 2010 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie formami ochrony przyrody pełnej reprezentacji zasobów przyrody województwa. 2. Wzmocnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych. 3. Nowelizacja granic obszarów chronionego krajobrazu. 4. Opracowanie i bieżące wdrażanie planów ochrony rezerwatów, parków narodowych, parków krajobrazowych. 5. Przygotowanie opracowań ekofizjograficznych gmin z wykorzystaniem dokumentacji dotyczących inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gmin. 6. Rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w odniesieniu do obiektów turystycznych i rekreacyjnych w aspekcie ochrony walorów przyrodniczych. 7. Określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji gatunków roślin i zwierząt. 8. Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone. 9. Budowa przejść dla zwierząt nad trasami komunikacyjnymi i przepławek dla organizmów wodnych. 10. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu. 11. Rozwój sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych 12. Monitoring ruchu turystycznego, szczególnie na obszarach chronionych. 13. Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem. 14. Łączenie kompleksów leśnych, zwłaszcza w obszarze korytarzy ekologicznych i na obszarach wododziałów. 15. Poprawa rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach. 16. Prowadzenie zalesiania terenów nieprzydatnych rolniczo równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów. 17. Racjonalne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne. 18. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki). 19. Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym, w tym kształtowaniu granicy rolno - leśnej i ochronie krajobrazu. 20. Opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Polityki Leśnej Państwa. 21. Odnowa zieleni dolin rzecznych, w tym ochrona lasów łągowych.
<p>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO</p>	
<p>Województwo małopolskie charakteryzuje duża różnorodność rzeźby terenu, budowy geologicznej, warunków klimatycznych, hydrologicznych i glebowych. Stwarza to dogodne warunki bytowania dla wielu gatunków roślin, zwierząt i grzybów o różnorodnych wymaganiach siedliskowych i decyduje o dużej, rzadko spotykanej w skali kraju różnorodności biologicznej. Łączna powierzchnia obszarów objętych prawną ochroną przyrody na terenie województwa małopolskiego stanowi 57</p>	<p>Działania długoterminowe do 2012 roku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja aktów prawnych ustanawiających formy ochrony, a w szczególności Obszarów Chronionego Krajobrazu. 2. Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz ostoi ptasich Natura 2000. 3. Opracowanie komputerowej bazy danych obszarów i obiektów chronionych dla całego województwa, umożliwiającej wymianę informacji i aktualizację danych. 4. Obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo. 5. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu. 6. Przestrzeganie wymagań ochrony przyrody przez funkcjonujące obiekty turystyczne i rekreacyjne oraz w trakcie

<p>proc. powierzchni województwa w tym 6 parków narodowych, 84 rezerwatów przyrody, 11 parków krajobrazowych. Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) zaproponowane zgodnie z Dyrektywą Ptasią zajmują powierzchnię 40 335 ha, tj. 2,7 proc. obszaru województwa. Specjalne Obszary Ochrony (SOO) zaproponowane zgodnie z Dyrektywą Siedliskową zajmują powierzchnię 42 301,8 ha, tj. 2,8 proc. obszaru województwa. Lesistość Małopolski wynosi 28,4 proc. Lasy ochronne stanowią 46,9 proc. powierzchni wszystkich lasów. W strukturze własności przeważają lasy Skarbu Państwa, ich udział stanowi 54 proc. Na podkreślenie zasługuje duża powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, które należą do osób fizycznych, wspólnot gruntowych, gmin i innych. W składzie gatunkowym Lasów Państwowych przeważają drzewa iglaste, których udział wynosi 62,6 proc.</p>	<p>realizowanych procesów inwestycyjnych, jak również prowadzonej działalności rolniczej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Utrzymanie przedmiotów ochrony w obszarach poszczególnych form ochrony (gatunków, siedlisk, wartości krajobrazowych i kulturowych). 8. Ochrona dolin rzecznych jako korytarzy migracyjnych zwierząt. 9. Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach chronionych. 10. Kształtowanie spójnego przestrzennie małopolskiego systemu obszarów chronionych poprzez wyznaczenie i ochronę korytarzy ekologicznych. 11. Wypracowanie rozwiązań odciążających parki narodowe od nadmiernego ruchu rekreacyjno-turystycznego, w tym motoryzacyjnego. 12. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa małopolskiego w stosunku do gatunków chronionych, zagrożonych wyginięciem oraz gatunków i siedlisk, których dotyczą Dyrektywa Siedliskowa oraz Dyrektywa Ptasia. 13. Ochrona gatunków ginących i zagrożonych poprzez stworzenie programów ochrony dla poszczególnych gatunków, 14. Hodowla i reintrodukcja gatunków zagrożonych. 15. Ustanowienie stref ochronnych dla gatunków podlegających ochronie strefowej. 16. Poprawa stanu zdrowotnego i żywotności lasów; zalesianie ciągów i korytarzy ekologicznych; realizacja celów wynikających z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Polityki Leśnej Państwa w zakresie ochronnych, gospodarczych i społecznych funkcji lasu; doskonalenie regionalnego systemu obszarów chronionych poprzez ochronę najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów leśnych; wzmożenie ochrony siedlisk wilgotnych, zalewowych i bagiennych; działania w zakresie budowy i odtwarzania małej retencji wodnej na obszarach leśnych. 17. Prowadzenie systematycznej działalności edukacyjno-informacyjnej, edukacja ekologiczna w Polskim Związku Łowieckim - ważne jest, aby myśliwi posiadali świadomość konieczności odmiennego gospodarowania zwierzyną na terenach chronionych. <p>Działania krótkoterminowe na lata 2005 - 2008: Działania zawierają te same w/w punkty, które są szczegółowo rozpisane w formie tabelarycznej (wymienione w programie ochrony środowiska). Poniżej wymieniono kilka szczegółowych działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie regionalnych programów ochrony dla: cietrzewia, głuszca, wilka, rysia, bobra. 2. Zapobieganie sukcesji leśnej na polanach cennych przyrodniczo o walorach krajobrazowych. 3. Działanie na rzecz zwiększania różnorodności biologicznej powstających w następstwie zalesień gruntów rolnych poprzez najkorzystniejsze kształtowanie granicy las-pole, las-łąka, las-woda. 4. Poprawa stanu ilościowego zająca i kuropatwy. 5. Realizacja przyjętego programu restytucji głuszca.
--	---